

กระต๊วแทงเสือ

"กระต๊วแทงเสือ" การละเล่นพื้นบ้านที่มีมาแต่โบราณ ในบางท้องถิ่นถูกเรียกว่า "บ้องตันแทงเสือ" รูปแบบการละเล่นเป็นการประยุกต์ผสมผสานระหว่างโขน ลิเก และมโนราห์ของทางภาคใต้ร่วมกัน ผ่านตัวละครหลักของเรื่อง ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก คือ นายพรานชื่อช้องตัน เมียนายพราน ลูก ๒ คน คือ เจ้าจุก และเจ้าแกละ และเสือ

ปัจจุบัน การละเล่นกระต๊วแทงเสือมีความแตกต่างจากยุคดั้งเดิมที่ดำเนินเรื่องด้วยท่วงทำนองและบทร้องค่อนข้างซ้ำทำให้ไม่เป็นที่นิยม ในเวลาต่อมาจึงมีการแก้ไขตัดแปลงรูปแบบการละเล่น ปรับเปลี่ยน รูปแบบบทร้องและท่วงทำนองให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อให้ความตื่นเต้นเร้าใจ รวมถึงการใช้เครื่องดนตรีให้ จังหวะสนุกสนานแบบตะลุง โดยมีเครื่องดนตรีหลัก คือ กลองตุ๊ก กลองโพน ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ร่วมกับการใช้ท่วงท่าล้อเลียนดีลังกาในบทของเสือเพื่อสร้างความบันเทิง ตลอดจนการเพิ่มตัวละครเสือให้มากขึ้นกว่าเดิม ๓ - ๔ เท่าตัว ทำให้ปัจจุบันแต่ละวงจะมีตัวละครของเรื่องไม่ต่ำกว่า ๒0 คน เพื่อสร้างความสนุกสนาน ทำให้การละเล่นนี้เป็นที่นิยมและเชิญชวนให้ผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้และเปิดพื้นที่การแสดงร่วมกัน โดยเฉพาะความนิยมในพื้นที่ฝั่งธนบุรีที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งสามารถหาชมการละเล่นกระต๊วแทงเสือ ได้ตามโอกาสงานสำคัญต่างๆ อาทิ งานบุญ งานมงคล และงานประเพณี (วิศรุต อางองค์ , สัมภาษณ์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

ประวัติความเป็นมา

กระต๊วแทงเสือเป็นการละเล่นของชาวบ้านประเภทหนึ่ง และเป็นที่ยึดมั่นในชื่อบ้องตันแทงเสือ พบได้ตามงานบุญ งานประเพณี และงานประกอบขบวนแห่ทั่วไป เป็นที่นิยมมากในหลายพื้นที่โดยเฉพาะ หลายชุมชนในพื้นที่ ฝั่งธนบุรีที่ยังคงสืบทอดการละเล่นพื้นบ้านนี้ ด้วยเป็นการละเล่นของท้องถิ่น ที่มีความเก่าแก่ที่มีความเชื่อมโยงกับสังคมสิ่งแวดล้อมและการใช้ชีวิตของคนในท้องถิ่น มีรูปแบบการละเล่นที่ ปรับเปลี่ยนและปรับปรุงตลอดเวลาตามกระแสสังคมพัฒนาเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและแฝงคติสอนใจไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อความเข้าใจในวัฒนธรรมพื้นถิ่นร่วมกัน และจากประสบการณ์ที่มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นที่เป็นปราชญ์ท้องถิ่น พบว่าในพื้นที่ฝั่งธนบุรีนั้น มีคณะกรรมการละเล่นกระต๊วแทงเสือกว่า ๓๐ คณะ โดยส่วนใหญ่เป็นการละเล่นกระต๊วแทงเสือที่ปรับประยุกต์ทั้งในบทผู้เล่นตลอดจนการใช้เครื่องดนตรี และการให้จังหวะของการแสดงให้สนุกสนานเพื่อให้เข้ากับถึงกลุ่มผู้ชมและยุคสมัย อาทิ กระต๊วแทงเสือคณะ ขุนพลเจริญพร คณะ

ศิษย์หลวงพ่อกวาคณะศิษย์พุทธ คณะศิษย์วัดสิง (อกชัย) คณะศิษย์หลวงพ่อกำนันแม่น คณะศิษย์หลวงปู่เม่ง (เทิดไท ๓๓) คณะเทพประสิทธิ์ และคณะชาติสมัย. วิไลศิลป์ เป็นต้น และด้วยความที่ฝั่งธนบุรีเป็นพื้นที่ๆ มีความหลากหลายของวัฒนธรรมทำให้การเล่นกระต๊วงเสื่อประเภทมีการบูรณาการ การเล่นร่วมกับการแสดงอื่น เช่น การแสดงเชิดสิงโตร่วมกับการเล่นกระต๊วงเสื่อ รวมถึงเจ้าของคณะกระต๊วงเสื่อยังเป็นคนเดียวกับคณะสิงโตอีกด้วย (จักรพงษ์ กลิ่นแก้ว, สัมภาษณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๕)

"กระต๊วงเสื่อ" เป็นการเล่นที่เลียนแบบมาจาก "กระอ้วกวาง" ซึ่งเป็น "การเล่นหลวง" มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาชาวบ้านนำรูปแบบมาดัดแปลงให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งตัวละคร เนื้อเรื่อง และรูปแบบวิธีการเล่นแล้วเรียกว่า "กระต๊วงเสื่อ" เล่นกันแพร่หลายทั่วไป (วิศรุต อาคองค์, สัมภาษณ์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕) สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร ฮ่องเฮงเส็ง (๒๕๖๐: ๑ - ๓)

ที่กล่าวว่ากระต๊วงเสื่อเป็นรากฐานหนึ่งที่เกิดจากการเล่นของหลวงในชื่อว่า "กระอ้วกวาง" ซึ่งเป็นการเล่นและมหรสพเพื่อใช้งานพระราชพิธีต่างๆ ภายในราชสำนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชพิธีโสกันต์ และงามมหรสพสมโภชในการพระเมรุ โดยไทยได้รับอิทธิพลการเล่นกระอ้วกวางมาจากทวายซึ่งในอดีตเคยเป็นประเทศราชของสยาม (อชิระ ทิสภาค.๒๕๖๕: ๒๖)

กระอ้วกวาง

จากบทความเรื่องมหรสพหลวงของสำนักบรรณสารสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อธิบายเรื่องกระอ้วกวางไว้ว่าเป็นการเล่นชนิดหนึ่งในพิธีหลวง เช่น พระราชพิธีโสกันต์ ผู้เล่นประกอบด้วยชายคนหนึ่ง หญิงคนหนึ่ง ฝ่ายชายสมมติเป็นตัวสามี สวมเสื้อกะเหรี่ยงชายกรอมถึงน่อง ถือหอกใหญ่ด้ามยาวทำด้วยกระดาด ฝ่ายหญิงประแป้งเต็มหน้า แต่ไม่เม้มโตใหญ่ บางครั้งมีการแต้มไฟเม้มโตใหญ่ อมหมาก สวมเสื้อ และมีผ้าแถบสีแดงห่มทับ ถือกระเดียดกระทวย (กระบุงขนาดเล็ก) มือหนึ่ง อีกมือหนึ่งถือร่มเพื่อใช้ค้ำควายป้องกันตัว วิ่งหลบหลีกควายมิให้เข้ามาทำร้าย มีผู้แสดงประกอบสองคนเล่นเป็นควายโดยเข้าไปอยู่ในรูปควายด้านหัวคนหนึ่ง และด้านหางคนหนึ่ง

การเล่นกระอ้วกวาง สันนิษฐานว่ามาจากการเล่นของชาวทวาย เนื่องจากคำว่า "กระอ้ว" เป็นภาษาทวาย ซึ่งแต่เดิมกระอ้วกวางนี้น่าจะเป็นการเล่นที่ประเทศราชที่ เข้ามาพึ่ง พระบรมโพธิสมภารของกษัตริย์ไทยส่งเข้ามาร่วมในงานพระราชพิธีเช่นเดียวกับการแสดงชุดอื่นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของเกรียงไกร ฮ่องเฮงเส็ง ได้กล่าวถึงลักษณะการเล่น "กระอ้วกวาง" นั้น เป็นหนึ่งในการเล่นของหลวงด้วยเป็นการแสดงของฝั่งราชฎ์ที่พัฒนาต่อออกมาจากการแสดงของหลวงในวัง ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเกิดขึ้นในสมัยใด โดยกระอ้วกวางมีรากฐานมาจากการความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับควายในสังคมเกษตรกรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ยังระบุว่า อ้วกวางเป็นการแสดงที่มาจากเมืองทวายซึ่งในอดีตเคยเป็นเมืองประเทศราช ทวายได้นำการเล่น อ้วกวางมาแสดงถวายในงานพระราชพิธีโสกันต์รวมทั้งงานมหรสพสมโภชในงานพระเมรุ เพราะชื่อกระอ้วไม่ใช่ภาษาไทย และเป็นไปได้ว่า การเล่นกระอ้วกวางน่าจะได้รับการเผยแพร่เข้ามาผ่านชาวทวายเพื่อช่วยในงานพระราชพิธีของเจ้านายในอดีต จึงทำให้กระอ้วกวางกลายเป็นหนึ่งในการเล่นของหลวง ได้แก่ ระเบียบ โมงครุ่ม กุลาตีไม้ แหวงวิสัย และกระอ้วกวาง ดังปรากฏหลักฐานในภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดบวรสถานสุทธาวาส หรือวัดพระแก้ววังหน้า วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร (เกรียงไกร ฮ่องเฮงเส็ง.๒๕๖๐: ๔-๖)

รูปแบบการละเล่นกระอ้วแหงควาย

กระอ้วแหงควายมีลักษณะการแสดงคล้ายกับการแสดงละคร โดยประกอบด้วยละครหลัก ๓ ตัว คือนางกระอ้วผู้เป็นภริยา สามีชื่อกระแอ และควายป่า เนื้อเรื่องกล่าวถึงนางกระอ้วและสามีออกตามล่าควาย เพื่อจะนำตัวควายมากิน การแสดงแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑. นางกระอ้วและสามีเดินตามหาควายจนพบ
๒. นางกระอ้วและสามี เข้าต่อสู้กับควาย (ไล่แหงควาย)
๓. นางกระอ้วและสามีวิ่งไล่ตามควายไปเรื่อยๆ

ซึ่งลักษณะการแสดงทั้ง ๓ ขั้นตอนนี้ เป็นการแสดงที่มุ่งเน้นความตลกขบขันหรือนำเสนออากัปกิริยา ท่าทางของตัวละครที่แสดงออกอย่างตลกขบขัน เช่น ท่าตกใจของนางกระอ้วแหงควาย ท่าไล่ตามควาย หรือ ท่าของนางกระอ้วถูกควายไล่ชีวิตจนผ้าห่มหลุด เป็นต้น ดังนั้นท่าทางต่างๆ จึงเป็นท่าที่อิสระไม่ตายตัว สิ่งที่สำคัญไม่ได้ คือ ต้องมีท่าแหงควาย ซึ่งจะแหงแบบใด ท่าใดก็ได้ไม่จำกัด ขอให้เป็นที่ตลกขบขันเท่านั้น ปัจจุบันไม่มี การแสดงในชื่อนี้แล้ว เนื่องจากมีการดัดแปลงเนื้อเรื่องให้แสดงได้ง่ายเข้ากับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และบางแหล่งข้อมูลมีความแตกต่างในตัวละคร เช่น นางกระอ้วมีสามีเป็นนายพรานชื่อตาโส ข้างสลับชื่อภริยาเป็นชื่อนางกระแอ การเปลี่ยนควายกลายเป็นเสือเพื่อให้สามารถโชว์ลีลาได้มากกว่า เป็นต้น ทำให้การละเล่นนี้เป็นที่รู้จักและนิยมเรียกชื่อการละเล่นนี้ว่า "กระตั่วแหงเสือ" ในเวลาต่อมา

กระตั่วแหงเสือ

ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของภาคกลางที่มีมานาน โดยในกรุงเทพมหานครพบว่ามีการเล่นหลาย คณะในพื้นที่ฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี แต่เดิมการละเล่นนี้จะแต่งเป็นเรื่องราวมีดนตรีประกอบ มีบทพากย์ บทเจรจา และบทร้อง รับส่งกัน เพลงที่ใช้เล่นเป็นเพลงจังหวะตะลุง เครื่องดนตรี ได้แก่ กลองโทนชาติรี ๒ คู่, กลองตุ๊ก, ฉิ่ง, ฉาบ, กรับ, โหม่ง โดยกระตั่วแหงเสือในสมัยก่อนใช้ทำนองการดำเนินเรื่องและบทร้องค่อนข้างช้า ขาดความตื่นเต้นเร้าใจ ส่วนใหญ่จะใช้ผู้แสดงไม่มากเป็นการต่อสู้ระหว่างเสือกับตัวนายพราน การแสดงบทตัวเสือจะไม่มีลูกเล่นเป็นเพียงการคลาน กระโดด และหมอบ อีกทั้งบทที่สนุกสนานเมื่อก่อนเล่นแค่เพียงเล็กน้อย โดยไม่มีการโลดโผนและไม่มียุทธกรรมเพื่อการโชว์ จึงไม่เป็นที่นิยม (วิศรุต อาศองค์ , สัมภาษณ์, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕) สอดคล้องกับนายไพศาล สุวรรณชัย คณะกระตั่วแหงเสือ ศิษย์วัดสิงห์ โดยได้กล่าวถึงการละเล่นกระตั่วแหงเสือแบบสมัยโบราณ จะใช้เนื้อเรื่องที่ดัดแปลงมาจากกระอ้วแหงควายมาเป็นกระตั่วแหงเสือใช้เพียงผู้แสดงหลัก คือ พระ นาง เสือ และการต่อสู้ระหว่างเสือกับตัวนายพราน ออกท่าทางตามทำนองเพลง ผู้แสดงจะแสดงตามเพลงที่ร้องหรือบรรเลงจะไม่ค่อยมีบทพูดมากนัก ปัจจุบันมีการดัดแปลงการแสดงแตกต่างจากในอดีตไปมาก คณะหนึ่งจะใช้เครื่องดนตรีหลายชิ้น เช่น กลองตุ๊ก จากเดิมกลอง ๕ ลูก ใช้ผู้ตีเพียง ๑ คน ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นตีกลองคนละลูก อาจมีนักดนตรี ๑๐-๒๐ คน เรื่องราวที่ใช้แสดงคือการออกไล่สัตว์ของพรานป่า มีการต่อสู้ระหว่างเสือกับนายพรานชื่อบ้องตัน ร่วมกับตัวละครในบทนางเอก นางรอง และเพื่อนของนายพราน มีการร้องเพลงสำเนียงใต้คล้ายการร้องโนรา ประกอบไปกับการรำเพื่อสร้างทำให้บรรยากาศตื่นเต้น นอกจากนี้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทการเล่นแหงควายมาเป็นเล่นแหงเสือเพราะผู้แสดงบทควายต้องสวมหัวควายจำลองทำให้ตีลังกาได้ลำบาก แต่ถ้าหากเปลี่ยนมาเป็นการเล่นแหงเสือจำลองจะสามารถตีลังกาโลดโผนได้สะดวกกว่า รวมถึงการเพิ่มจำนวนผู้แสดงประกอบในบทของเสือ โดยให้เสือกระโดดไปมารอบๆ เพื่อสร้างให้บรรยากาศตื่นเต้น (เกรียงไกร ฮ่องเฮงเส็ง. ๒๕๖๐ : ๑๖ -๓๗)

รูปแบบการละเล่นกระต๊วงเสื่อ

จากการละเล่นกระอ้วกเสื่อซึ่งเป็นมหรสพหลวงที่ในพระราชพิธี ประยุกต์ดัดแปลงเป็นการละเล่นกระต๊วงเสื่อในลักษณะการแสดงจำอวดเบิกโรงก่อนการแสดงต่างๆ นั้น สันนิษฐานว่าอาจจะได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงละครชาตรี ด้วยมีการร่ายรำที่อ่อนช้อยสวยงาม ประกอบกับการใช้ทำนองลีลาการร้องจากทางภาคใต้ และเป็นการแสดงที่สนุกสนาน เน้นการตลกขบขัน โดยมีรูปแบบแสดงในแบบดั้งเดิมสรุปได้ดังนี้

๑) ใช้ผู้แสดงหลัก ๓ - ๕ คน ประกอบด้วย นายพรานชื่อบ้องตัน เมียนายพราน ลูก ๒ คน คือ เจ้าจุกกับเจ้าแกละ และเสื่อ

๒) ผู้แสดงตัวบ้องตันเป็นนายพราน ซึ่งเรียกเหมือนกันกับตัวละครชาตรี

๓) ตัวบ้องตันสวมหน้ากากคล้ายพรานบุญ

๔) ใช้เพลงตลุงบ้องตัน นำเข้าเรื่องซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ทำนองของทางใต้

๕) ทำนองดนตรี และเครื่องดนตรีเป็นของทางใต้ เช่น กลองตุ๊ก กลองโทน ฆ้องคู่

๖) ใช้ภาษาใต้เป็นบ้างคำพูดและคำร้อง

การละเล่นกระต๊วงเสื่อในพื้นที่ฝั่งธนบุรี

การละเล่นพื้นบ้านกระต๊วงเสื่อในปัจจุบันยังไม่เป็นที่แพร่หลายในสังคมมากนัก และพบการละเล่นนี้เพียงบางพื้นที่ แต่ยังมีอีกหลายคณะที่พยายามสร้างอัตลักษณ์ของตนเองให้เป็นที่จดจำ โดยสามารถพบเห็นการละเล่นกระต๊วงเสื่อได้ในชุมชนฝั่งธนบุรีถือซึ่งถือเป็นแหล่งที่อนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านกระต๊วงเสื่อไว้หลายคณะที่ยังคงเล่นอยู่

ความสนุกของการละเล่นกระต๊วงเสื่อจากการสะสมภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่า ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อนำเสนอให้เข้าถึงความเพลิดเพลินสนุกสนาน แม้ช่วงแรกใช้ตัวแสดงน้อย มีระยะเวลาในการแสดงค่อนข้างสั้น ประกอบกับการใช้เครื่องดนตรี ทำนอง ลีลา และบทร้องแบบพื้นถิ่น ตลอดจนการเลือกใช้เครื่องแต่งกายที่ไม่ต้องสมบูรณ์แบบแต่สามารถปรับประยุกต์หาได้ในท้องถิ่น รวมแล้วคือเสน่ห์ที่ทำให้รูปแบบของการละเล่นกระต๊วงเสื่อเป็นที่จดจำและเกิดเป็นเอกลักษณ์ของกระต๊วงเสื่อของแต่ละคณะได้อย่างกลมกลืนกับวิถีชีวิต โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี

คณะกระต๊วงเสื่อในพื้นที่ธนบุรีโดยแบ่งพื้นที่ตามแผนที่เขตธนบุรี

เขตภาษีเจริญ

๑. คณะกระต๊วงเสื่อลูกพระยาพิชัยดาบหัก (ตลาดพลูวัดขุนจันทร์)
๒. คณะกระต๊วงเสื่อขุนพลเจริญพร (วัดตะโน)
๓. คณะกระต๊วงเสื่อศิขย์หลวงปู่เม่ง (เทอดไท ๓๓)
๔. คณะกระต๊วงเสื่อศิขย์วายุบุตร (บางหว้า)
๕. คณะกระต๊วงเสื่อศิขย์หลวงปู่ชู (วัดนาครปรก)
๖. คณะกระต๊วงเสื่อ ส.บางสะแกนอก (ตลาดพลูวัดบางสะแกนอก)
๗. คณะกระต๊วงเสื่อลูกหลวงพ่อบ้านแหลม (วัดกำแพง)
๘. คณะกระต๊วงเสื่อศิขย์หลวงปู่เต็ม (วัดนิมมานรดี)
๙. คณะกระต๊วงเสื่อศิขย์หลวงปู่รักษ์ (วัดกำแพง)
๑๐. คณะกระต๊วงเสื่อศิขย์หลวงปู่โชค (วัดบางแวก)

เขตจอมทอง

๑. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อศิษย์หลวงพ่อดูด (วัดนางนอง)
๒. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อศิษย์วัดสิงห์ (วัดสิงห์)
๓. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อพรเกษม
๔. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อบางไผ่
๕. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อกวีศิลป์ (วัดนางนอง)
๖. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อลูกพ่อพันท้ายนรสิงห์ (วัดเลา)
๗. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อศิษย์ปู่ทอด (วัดดาวคะนอง)
๘. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อศิษย์หลวงพ่อขาว (ซอยกำนันแมน)

เขตบางกอกใหญ่

๑. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อเทพประสิทธิ์ (วัดอินทารามวรวิหาร)
๒. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อ ท. ทวีศิลป์(ท่าพระ จรัญ ๓)
๓. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อศิษย์วัดสังข์กระจาย (วัดสังข์กระจาย)
๔. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อศิษย์เอกเสด็จเตี้ย (วัดสังข์กระจาย)

เขตคลองสาน

๑. คณะกรรมการตั้งวงเสื่อลูกเจ้าพ่อธงชัย (ศาลเจ้าสำปาย้า ซอยกรุงธนบุรี ๔ แขวงบางลำภูล่าง) ปัจจุบันไม่รับการแสดงแล้ว เนื่องจากเด็กในคณะเติบโตและแยกย้ายไปหมดแล้ว (สัมภาษณ์นายสิทธิชัย น้อยวัฒน์ (ลุงอ้อต) ผู้จัดการคณะ ทางโทรศัพท์ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ปัจจุบัน ผังธนบุรีเสมือนเป็นพื้นที่ร่วมอนุรักษ์การเล่นกระตั้งวงเสื่อไว้มากมาย หลายคณะที่มีกลวิธีการแสดงที่แตกต่างกันออกไป สร้างสรรค์การแสดงรูปแบบใหม่ขึ้นมาเพื่อให้ผู้ชมสนใจมากขึ้น โดยการนำเทคนิคต่างๆ มาใส่ ถือว่าเป็นภูมิปัญญาของแต่ละคณะ แต่ยังคงมีรูปแบบการเล่นที่ใกล้เคียงกัน อยู่ที่กลวิธีการเล่นที่จะทำให้เป็นลักษณะเฉพาะของคณะนั้นๆ ได้ชัดเจน แม้บางคณะจะอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันหรือบางคณะจะห่างออกไปแต่ก็คงอยู่ในเขตพื้นที่ของผังธนบุรีทั้งหมด จึงทำให้รูปแบบการเล่นกระตั้งวงเสื่ออาจจะใกล้เคียงกันบ้างแต่ก็ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาต่อกัน เพราะถือว่าเป็นผู้ใช้สายอาชีพและผู้ร่วมอนุรักษ์ศิลปะแขนงนี้ไว้ร่วมกัน การสืบทอด การถ่ายทอด และอนุรักษ์การเล่นกระตั้งวงเสื่อในพื้นที่ผังธนบุรี ให้คงอยู่ จึงใช้ไม่เพียงอาศัยการถ่ายทอดจากครอบครัวและเครือญาติเท่านั้น ความสนใจ ขวนขวายอย่างใจรัก ตลอดจนค้นหาอัตลักษณ์ในแบบของตนเองให้ได้เพื่อสร้างความนิยมให้เป็นที่จดจำ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การเล่นนี้ยังคงอยู่และเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตในพื้นที่ผังธนบุรีได้ต่อไปตราบที่ยังมีคนเห็นคุณค่า และความสำคัญ

ที่มา : *กระตั้งวงเสื่อ*. (ม.ป.ป.). webportal.bangkok.go.th/culture/page/sub/24662/

แหล่งเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร/0/info/357877/กระตั้งวงเสื่อ